

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด -19 Teaching and Learning Management in The Coronavirus COVID -19

อัญชญา สุขสมจิตร¹ และพัชราภรณ์ พิลาสมบัติ²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-Mail: anchana.so@ssru.ac.th¹ patcharaporn.pi@ssru.ac.th²

บทคัดย่อ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนและสถานศึกษาที่นักเรียนจะต้องปรับตัวกับการเรียนการสอนในชีวิตปกติใหม่ (New Normal) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคดิจิทัล เช่นเดียวกับบทบาทของครูต้องปรับตัว รับการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนในชั้นเรียน เช่น การเรียนการสอนตามความต้องการ (On Demand) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นตามบริบทของโรงเรียนเป็นการสอนแบบผสมผสานทั้ง การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ หรือครูแจกใบงาน ใบความรู้ ชุดฝึกที่บ้าน การเรียนผสมผสานทั้งออนไลน์และออฟไลน์ตามความต้องการและมีความยืดหยุ่น ในการจัดการเรียนการสอนมีการวัดและประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, ชีวิตปกติใหม่, เชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19

Abstract

The epidemic situation of the Coronavirus (Covid-19) affects teaching and learning management at all levels of education, especially in schools and educational institutions where students have to adapt to teaching and learning in the new normal (New Normal) the rapid changes in the digital world. Like the role of the teacher must adapt. Receive changes in teaching and learning styles suitable for the transfer of knowledge. To create interest in the students in the classroom, such as teaching on Demand (On Demand) means teaching and learning that the school organized according to the context of the school is blended teaching. Teaching via the Internet (Online), teaching at home (On Hand), or others. By managing teaching through various applications or teachers handing out worksheets, knowledge sheets, and practice kits at home, Blended learning online and offline on Demand and with flexibility. Some appropriate measurements and assessments are consistent with standards and indicators in teaching and learning management.

Keywords: Teaching and learning management, New Normal, Coronavirus COVID -19

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 คือ โรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่โคโรนา เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้ เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดในวันที่ 11 มีนาคม 2563 และพบผู้ป่วยหญิงจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ติดเชื้อโควิด-19 ในไทย (กระทรวงสาธารณสุข, 2563, น. 15) นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงลงนามในประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 20 มีนาคม 2563 เรื่อง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 โดยให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ถือปฏิบัติเพราะ “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ในทุกระดับชั้นและทุกประเภทการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา การศึกษา เอกชน การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้ง การเตรียมความพร้อมทักษะที่สำคัญในช่วงปิดเทอมให้แก่ผู้เรียนทั้งภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โค้ดดิ้ง (Coding) เป็นต้น (ไทยรัฐ, 2564: ออนไลน์)

แนวทางการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ช่วงที่ 1

แนวทางการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด -19 ในช่วงแรก มี 3 รูปแบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, ออนไลน์) ดังนี้

1. การเรียนการสอนตามปกติ (On Site) การเรียนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในชั้นเรียนเป็นหลักโดยครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนอื่น ๆ มาบูรณาการใช้กับการเรียนในชั้นเรียนได้ เช่น การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On Air) หรือการเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) เป็นต้น

2. การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ (On Air) การเรียนการสอนทางไกลผ่านโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลและระบบดาวเทียมเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้ในทุกครัวเรือน ทั้งนี้ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้อนุเคราะห์ในการส่งสัญญาณออกอากาศ 15 ช่องสัญญาณ (อนุบาล 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6) พร้อมทั้งอนุเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้จัดทำสื่อวีดิทัศน์การเรียนการสอน

3. การเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Online) การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจหรือครูอาจกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเข้าถึงเนื้อหาด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา เนื้อหาอาจประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และสื่อมัลติมีเดียอื่น ๆ ซึ่งนักเรียนครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียนสามารถติดต่อสื่อสารปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยใช้ช่องทางการสื่อสารผ่าน E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น

แนวทางการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ช่วงที่ 2

แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ในช่วงที่ 2 มี 4 รูปแบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, น. 23) คือ

1. การเรียนการสอนตามปกติ (On Site) คือ ให้มาเรียนตามปกติการเรียนในโรงเรียนพื้นที่ปลอดภัย ภายใต้เงื่อนไขของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 จังหวัด

2. การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ (On Air) คือ การออกอากาศผ่าน DLTV เรียนที่บ้าน ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับชั้นอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้สื่อของ DLTV และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Online) คือ การสอนสดผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งครูสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้ โดยทางโรงเรียนใช้แอปพลิเคชัน Zoom สอนแบบเรียลไทม์ สอนผ่านคลิพวิดีโอ และนักเรียนจะมีห้องเรียน Online DLTV www.dtv.ac.th ในระดับชั้นอนุบาล-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ DEEP - www.deep.go.th ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 6

4. การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) คือ การที่ครูจัดทำเอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด คู่มือ และชุดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้สอนนักเรียน โดยจัดทำให้เข้าใจง่าย พร้อมมีคู่มือแนะนำว่านักเรียนและผู้ปกครองต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งโรงเรียนจะมีการจัดส่งเอกสารต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนถึงบ้าน

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, น. 9-10) ได้กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Online) คือ การสอนสดผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งครูสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้ โดยโรงเรียนใช้แอปพลิเคชัน Zoom สอนแบบเรียลไทม์ สอนผ่านคลิพวิดีโอ และนักเรียนจะมีห้องเรียน Online ทุกชั้นเรียน

2. การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ (On Air) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ DLTV ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) คือ การที่ครูจัดทำเอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด คู่มือ ชุดกิจกรรมและมีคู่มือแนะนำนักเรียนและผู้ปกครองว่าต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งโรงเรียนจะมีการจัดส่งเอกสารต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนถึงบ้าน

4. การเรียนการสอนตามปกติ (On Site) คือ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจะมีการนัดหมายเป็นระยะ เพื่อให้ครูมาสอนเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งอาจจะเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนขนาดเล็กที่โรงเรียน หรือให้ครูไปสอนนักเรียนที่บ้าน ภายใต้มาตรการที่ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 กรุงเทพมหานครกำหนด โดยจะมีการติดตามผลจากครูเป็นระยะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กวีรินทร์เกียรติ นนธ์พละ. 2564: 2) ได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 รูปแบบ ตามบริบท และความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนตามปกติ (On Site) คือ การจัดการเรียนการสอนตามปกติในพื้นที่ที่ไม่ใช่สีแดงแต่ต้องเว้นระยะหรือต้องลดนักเรียนต่อห้องลง หรือมีการสลับกลุ่มเรียน สำหรับจังหวัดพื้นที่สีเขียว

สามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติ โดยโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามมาตรการ 6 ข้อปฏิบัติในสถานศึกษา ได้แก่ (1) วัดไข้ (2) ใส่หน้ากาก (3) ล้างมือ (4) เว้นระยะห่าง (5) ทำความสะอาด (6) ลดแออัด โดยครูสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนอื่น ๆ มาบูรณาการใช้กับการเรียนในชั้นเรียนได้ เช่น การเรียนผ่านโทรทัศน์ หรือการเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต

2. การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ (On Air) คือ การใช้สื่อวีดิทัศน์การเรียนการสอนของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งนี้ โรงเรียนสามารถออกแบบการเรียนการสอนเองได้ตามความเหมาะสม แนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาโควิด-19 (1) ทบทวนข้อมูลจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center) (2) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกล (3) ศึกษาและประยุกต์ใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อ ใบงานของ DLTV (4) จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และตารางสอนแบบความปกติใหม่ (5) จัดทำและจัดส่งเอกสารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับผู้ปกครองและนักเรียนแบบความปกติใหม่ (6) วางแนวทางติดต่อประสานงานในระยะยาวกับผู้ปกครอง และติดตามผลเป็นระยะตามกำหนด (7) ออกแบบการประเมินพัฒนาการตามบริบทและบันทึกผลการประเมิน

3. การจัดการเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ต (Online) คือ ครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนผ่านเครื่องมือที่ทางโรงเรียนกระจายไปสู่นักเรียน ผ่านทางระบบ Video Conference ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน และระบบอื่นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดเตรียมให้กระจายไปสู่โรงเรียน

4. การเรียนการสอนตามความต้องการ (On Demand) คือ การส่งสัญญาณ DLTV ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (New DLTV) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางเดียวมีครูสอนจากต้นทาง สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทั้งอินเทอร์เน็ตบ้านและมือถือโดยเรียนผ่าน Application DLTV ผ่านเว็บไซต์ LTV.ac.th, YouTube (DLTV Channel) ผู้เรียนสามารถรับชมซ้ำและย้อนหลังได้ ทั้งนี้ โรงเรียนสามารถออกแบบการเรียนการสอนเองได้ตามความเหมาะสมและมีแนวปฏิบัติสำหรับครู ดังนี้ (1) ทบทวนข้อมูลจากระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (2) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกล (3) ดาวน์โหลดศึกษาแผนการสอน เตรียมเอกสารการเรียนรู้ ใบงานต่าง ๆ สำหรับนักเรียน และศึกษาการเรียนการสอนล่วงหน้าในเว็บไซต์ของ DLTV (4) ศึกษาช่องทางในการเรียนที่บ้านและวิธีการใช้งาน (5) สืบค้นข้อมูลนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม วางแผนการจัดการเรียน การสอนทางไกลผ่านช่องทางเรียนที่บ้าน และแบ่งกลุ่มสลับนักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน (6) ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพูดคุยให้คำปรึกษาผู้ปกครอง และรับ-ส่ง เอกสารการจัดการเรียนรู้ ใบงาน อื่น ๆ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (7) วิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอนทางไกล ผลจากการเยี่ยมบ้านและปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำมาทบทวน ปรับปรุงแก้ไขตามบริบทของนักเรียนรายบุคคล (8) ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนและร่วมกับผู้ปกครอง ประเมินผลการเรียนตามบริบทนักเรียนรายบุคคล (9) ร่วมมือกับผู้ปกครองหาแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

5. การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) คือ การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์การรับชม DLTV โดยการนำหนังสือ แบบฝึกหัด ใบงานไปเรียนรู้ที่บ้านภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง และครู

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563: 9) ได้มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการดำเนินการให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคนทั้งกลุ่มที่มีความพร้อมในการเรียนออนไลน์และกลุ่มที่ไม่พร้อมเรียนออนไลน์สามารถเรียนรู้ผ่าน 4 ช่องทาง ได้แก่

1. การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) โดยการสอนสดผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งครูสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนได้โดยใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Microsoft Team, Google Classroom, Zoom, Facebook live เป็นต้น โดยจะมีตารางเรียนออนไลน์ที่โรงเรียนจัดไว้และแจ้งให้นักเรียนทราบส่วนการเรียนนอกตารางเรียนครูจะจัดหาสื่อออนไลน์ เช่น คลิปวิดีโอต่าง ๆ ตารางสอน DLTV เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนใช้เรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา

2. การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ (On Air) โดยใช้สื่อ DLTV เป็นตัวหลัก

3. การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) โดยการจัดส่งเอกสารต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง เช่น คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง หนังสือเรียน ใบงาน แบบฝึกหัด เป็นต้น

4. การเรียนการสอนตามปกติ (On Site) จัดกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กที่โรงเรียนสำหรับการประเมินผล โดยติดตามผลจากครูเป็นระยะและโรงเรียนรายงานผลให้สำนักงานศึกษาทราบทุกสัปดาห์ทาง Google Form โกลบิช อคาเดมี (2563, น. 7) ได้กล่าวถึง ประเทศไทยกับการเรียนรู้ มี 4 แบบ คือ

1. การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100 % คือ การจัดการเรียนการสอนโดยโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งระบบการเรียนการสอน และหลักสูตรสำหรับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน และผู้ปกครองมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือสนับสนุนการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต โดยการเรียนการสอนจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการเรียนให้มีความน่าสนใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

2. การเรียนการสอนตามปกติ (On Site) คือ การจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่มากและพื้นที่มากพอ ให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing ในรักษาระยะห่าง และการดูแลสุขภาพอนามัย ควบคู่กับการให้นักเรียนทุกคนต้องใส่หน้ากากอนามัยและทำความสะอาดมือด้วยเจลแอลกอฮอล์

3. การเรียนการสอนตามความต้องการ (On Demand) ทั้งการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) และการเรียนการสอนไม่ผ่านอินเทอร์เน็ต (Offline) คือ การจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมาก โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อสลับวันให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน กลุ่มละ 2 วันต่อสัปดาห์ ในขณะที่ 3 วันที่เหลือให้นักเรียนเข้าเรียนผ่านระบบออนไลน์จากที่บ้าน เพื่อให้วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้

4. การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) คือ การที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชาเข้ามาสอนที่บ้าน

ศูนย์เฉพาะกิจจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 (2564, ออนไลน์) ได้เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนประจำ ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2564 มี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนการสอนตามปกติ (On Site) จัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนตามปกติ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

2. การเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ (On Air) ใช้สื่อ DLTV เป็นตัวหลัก

3. การเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Online) สอนสดผ่านช่องทางออนไลน์ โดยจะมีตารางเรียนออนไลน์ที่โรงเรียนจัดไว้และแจ้งให้นักเรียนทราบส่วนการเรียนนอกตารางเรียน ครูจะจัดหาสื่อออนไลน์ เช่น คลิปวิดีโอต่าง ๆ ตารางสอน DLTV ผ่านช่องทาง Line Facebook

4. การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) โดยครูแจกใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ทำอยู่ที่บ้าน หากนักเรียนมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ สามารถถามผ่านช่องทางเบอร์โทรศัพท์ Line, Facebook บางโรงเรียน รวมถึงการบันทึกวิดีโอของคุณครูแลกเปลี่ยนในกลุ่มครูผู้สอนสร้างขึ้น

5. การเรียนการสอนผสมผสาน (Blended Learning) โดยการใช้วิธีผสมผสานผ่าน DLTV การใช้ Google Classroom ซึ่งมีการนัดหมาย วันและเวลาระหว่างครูและนักเรียน ครูจัดทำห้องเรียนพร้อมกำหนดเนื้อหาและภาระงานให้นักเรียนเพื่อจัดการเรียนรู้

Baley Degwale (2020: 11) COVID-19 ได้วิจัยเรื่อง การเรียนทางไกลและความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาในชนบทของเอธิโอเปีย กระทรวงศึกษาธิการของเอธิโอเปียได้พยายามพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ในการกลับมาเรียนที่บ้าน ดังนั้น รายการวิทยุและโทรทัศน์จึงได้รับการออกแบบมาสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา รายการโทรทัศน์สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการสอนออนไลน์สำหรับระดับอุดมศึกษา

Eva Ballová Mikušková, Marcela Verešová (2020: 884) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาทางไกลระหว่าง COVID-19: มุมมองของครูสโลวัก เนื่องจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ SARS-CoV-2 (ทำให้เกิด COVID-19) ได้เริ่มแพร่กระจายไปทั่วโลกการศึกษาได้นำรูปแบบการศึกษาทางไกล

Rini Sefriani, Rina Sepriana (2021: 293) ได้ศึกษาการเรียนรู้แบบผสมผสานกับ Edmodo: ประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงสถิติในช่วงการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อด้านการศึกษาที่ การเรียนรู้จากที่บ้านเรียกอีกอย่างว่าการทำงานจากที่บ้าน (WFH) การเรียนรู้เสริมขึ้นด้วยระบบการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสานทำได้โดยใช้แอปพลิเคชัน Edmodo ซึ่งสามารถทำได้ทางออนไลน์ที่บ้าน

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนตามความต้องการ (On Demand) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นตามบริบทของโรงเรียนเป็นการสอนแบบผสมผสานทั้ง การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) การเรียนการสอนที่บ้าน (On Hand) หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ หรือครูแจกใบงาน ใบความรู้ ชุดฝึกที่บ้าน การเรียนผสมผสานทั้งออนไลน์และออฟไลน์ตามความต้องการและมีความยืดหยุ่น ในการจัดการเรียนการสอนมีการวัดและประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

วิธีการจัดการเรียนรู้ยุคความปกติใหม่

การจัดการเรียนรู้ในยุคความปกติใหม่ (พระมหาจักรพล สิริธโร, 2564, น. 346-356) ควรจัดให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รับประโยชน์อย่างจริงจัง โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ในยุคความปกติใหม่นั้นมีหลายสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ด้านสถานที่ การสอนออนไลน์ทำให้สามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา และไม่ได้ทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนลดลง อีกทั้งผู้เรียนและผู้สอนยังสามารถโต้ตอบกันได้ อย่างเต็มที่เหมือนเดิมเพียงเปลี่ยนสถานที่จากโรงเรียนมาเป็นที่บ้าน ในรถ หรือสถานที่ต่าง ๆ ผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของผู้เรียน และมีการเสริมกิจกรรมสนทนาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบเดิมหรือแบบความปกติใหม่ โดยผู้สอน อาจเพิ่มสื่อต่าง ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น เช่น คลิปวิดีโอ หรือผ่านการบรรยาย ผสมผสานการถามตอบแบบ เสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน หรือผู้สอนกับผู้สอน (กาญจนา บุญภักดี, 2563, น. A1-A6)

การเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ ทั้งในไทยและต่างประเทศ มีการนำระบบการเรียนการสอนออนไลน์ เข้ามาปรับใช้ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น 1. ผู้สอนบันทึกวิดีโอการสอนแล้วส่งให้ผู้เรียนผ่านระบบจัดเก็บข้อมูล แบบคลาวด์ (Cloud storage) ด้วย Google Drive หรือ Microsoft OneDrive หรือ Microsoft Stream แล้วจำกัดสิทธิการเข้าถึง

2. ผู้สอนถ่ายทอดสดการสอนผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conference) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Meet

3. ผู้สอนสร้างและใช้งานห้องเรียนออนไลน์ (E-classroom) ด้วย Microsoft Teams หรือ Google Classroom ซึ่งเครื่องมือทั้งคู่สามารถสร้างกระดานถามตอบ มอบหมายงาน ส่งงาน การสร้างแบบทดสอบ หรือการให้คะแนนได้

4. ผู้สอนสร้างและทำเอกสารการสอน รวมไปถึงการจัดเก็บข้อมูลและแลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูลกันด้วย Microsoft Office 365 หรือ Google Drive

5. ผู้สอนสามารถใช้ Microsoft Teams สำหรับสื่อสารระดับองค์กร เช่น การสร้างกลุ่มงาน การสนทนากลุ่ม วางแผนงาน ติดตามความคืบหน้า และการนัดหมาย เป็นต้น

ทั้งนี้ยังมีเครื่องมือและโปรแกรมต่าง ๆ อีกมากมายที่ถูกพัฒนาขึ้นและได้รับความนิยมในการเรียนการสอน เช่น โปรแกรม Cisco Webex Meeting, Google Hangout, Facebook Live หรือโปรแกรม Zoom เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมเหล่านี้รองรับการสอนออนไลน์ และการสร้างห้องเรียนเสมือนจริง สามารถเลือกใช้งานตามความถนัด และตามความเหมาะสมของการเรียนการสอน (สมพร ปานดำ, 2563 : 1-13)

สรุป

จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ของการระบาดของโรคโควิด-19 นี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการ เรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่โรงเรียน ที่เรียกว่า On site มาเป็นการจัดการเรียนรู้ใน ระบบออนไลน์ หรือ On line ซึ่งทำให้ทั้งครูและนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ ต้องเผชิญ สถานการณ์ดังกล่าวให้ได้ จนสามารถปรับตัวกับการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ให้ได้ ซึ่งการเผชิญที่สำคัญ มีทั้ง การเผชิญด้วยการใช้กลไกภายในตนเองที่เรียกว่าเป็นกลไกการควบคุม เพื่อสามารถควบคุมตนเองให้ก้าวผ่าน การเรียนรู้ในระบบออนไลน์ได้ กับกลไกการรับรู้-เรียนรู้ เพื่อใช้หลักการที่ตนเองสามารถรับรู้เรียนรู้ หาเหตุผล ในการเผชิญกับสถานการณ์การเรียนรู้ในระบบออนไลน์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 เพื่อสามารถปรับตัวกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้ ทั้งด้านอัตมโนทัศน์คือการรับรู้ว่าคุณเองสามารถก้าวผ่านสถานการณ์นี้ และด้านการทำ บทบาท ซึ่งทำให้เห็นว่าตนเองยังคงทำบทบาทในฐานะครูผู้จัดการเรียนรู้ได้ และในขณะเดียวกัน เรียนก็ สามารถทำบทบาทในฐานะผู้เรียนได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). **แนวปฏิบัติด้านสาธารณสุข เพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด -19 ในข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกฤษฎีกาการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 19(2), A1–A6.
- กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2564). การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- โกลบิช อคาเดมี. (2563). "โกลบิช เผย 4 รูปแบบการเรียนรู้ รับ นวัตกรรมเพื่อการศึกษ" มติชน. 4 มิถุนายน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/tech/news_2215023. [23 เมษายน. 2563].
- ไทยรัฐ. (2564). **กระทรวงศึกษาธิการเตรียมความพร้อมจัด 5 รูปแบบการเรียนการสอนยุคโควิด-19 ป่วนเมือง**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2100016>. [25 พฤษภาคม 2564].
- สมพร ปานดำ. (2563). พลิกวิกฤตสู่โอกาสของอาชีวศึกษาไทยบนความปกติใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(7), 1–13.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2564). **ศูนย์เฉพาะกิจการเรียนการสอนทางไกล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/esdc.go.th/covid19-nkp2>. [23 เมษายน. 2564].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2563). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) ระลอกใหม่ สำหรับผู้ปกครองนักเรียน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/archives/255396>. [20 เมษายน. 2563].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **รายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิกฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Belay Degwale. (2020). *COVID-19 Distance learning and educational inequality in rural Ethiopia*. S.l.: s.n..
- Eva Ballová Mikušková, Marcela Verešová. (2020). *Problems of Education in the 21st century 2020*. S.l.: s.n..
- Rini Sefriani, Rina Sepriana. (2021). *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*. S.l.: s.n.